

Συνοπτική περιγραφή

Το έργο αυτό αποτελεί μια σημαντική δράση για την τοπική κοινωνία και το περιβάλλον, καθώς προωθεί την παραδοσιακή, εκτατική κτηνοτροφία και την προστασία της βιοποικιλότητας.

Στο παρελθόν, οι κτηνοτρόφοι διασταύρωναν τυχαία εγχώριες φυλές με εισαγόμενα αρσενικά διαφορετικών φυλών. Αυτό διάβρωσε τους γενετικούς πόρους και δημιούργησε ζώα που ήταν ευάλωτα σε ασθένειες και τραυματισμούς και που χρειάζονταν σημαντικούς όγκους ζωοτροφών και αντιμικροβιακών για τη διατήρηση της παραγωγής. Αυτό το έργο προσπάθησε να αναστρέψει αυτή την τάση και να αποκαταστήσει την ελληνική Κόκκινη φυλή Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής καθιερώνοντας μια γενεαλογική πιστοποίηση για να αναδείξει την ποιότητα του κρέατος και να δημιουργήσει τη ζήτηση των καταναλωτών. Το έργο αυτό το οποίο υλοποιεί ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Δημητριακών και Κτηνοτροφικών Προϊόντων Καστοριάς, αφορά στον εντοπισμό και την καταγραφή γενεαλογικών δεδομένων σχετικά με την ελληνική κόκκινη αγελάδα Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής, μια φυλή που είναι πλήρως προσαρμοσμένη σε βοσκότοπους της Δυτικής Μακεδονίας.

Περιγραφή κατάστασης/πλαισίου

Η έλλειψη επιστημονικής καθοδήγησης οδήγησε σταδιακά στην σχεδόν εξαφάνιση γηγενών γενετικών πόρων όπως η κόκκινη αγελάδα Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής. Στο παρελθόν, οι κτηνοτρόφοι στην Ελλάδα ξόδευαν σημαντικά χρηματικά ποσά για την αγορά ζωικού κεφαλαίου από το εξωτερικό και την επιλογή ζώων για αναπαραγωγή καθαρά με βάση τα φυσικά τους χαρακτηριστικά. Αυτή η πρακτική συχνά οδηγούσε σε απώλεια θηλυκών κατά τον τοκετό, λιποβαρείς μόσχους και γενετικές ανωμαλίες, που είχαν ως αποτέλεσμα αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα για τις αγροτικές επιχειρήσεις. Με μεγάλη διάρκεια ζωής και δυνατότητα βόσκησης έως και οκτώ μήνες το χρόνο έξω στα βοσκοτόπια, η φυλή αυτή ταιριάζει ιδανικά στο τοπίο της βορειοδυτικής Ελλάδας. Το κρέας του είναι υψηλής ποιότητας, αλλά οι καταναλωτές το γνωρίζουν ελάχιστα.

Στόχοι

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Δημητριακών και Κτηνοτροφικών Προϊόντων Καστοριάς ιδρύθηκε το 2014 από αγρότες και κτηνοτρόφους του Νομού Καστοριάς. Στόχος τους ήταν να καθιερώσουν μια γενεαλογική πιστοποίηση που θα αναδείκνυε την ποιότητα του κόκκινου αγελαδινού κρέατος Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής, θα δημιουργούσε τη ζήτηση των καταναλωτών και θα προστάτευε τη φυλή. Συνολικά, το έργο επιδίωκε:

- να ενθαρρύνει τους κατοίκους απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών να παραμείνουν στην περιοχή
- την διατήρηση θέσεων εργασίας και προσέλκυση νέων στην εκτροφή βοείου κρέατος. Το μεγαλύτερο μέρος του βοείου κρέατος που καταναλώνεται στην Ελλάδα είναι εισαγόμενο, επομένως υπάρχουν μεγάλες ευκαιρίες για κερδοφορία
- να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού βόειου κρέατος, εστιάζοντας στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα.

Δραστηριότητες του έργου

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Δημητριακών και Κτηνοτροφικών προϊόντων Καστοριάς ιδρύθηκε το 2014 από τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους του Νομού Καστοριάς. Το 2017 εντάχθηκε στη Δράση 10.2.1 “Γενετικοί πόροι στην Κτηνοτροφία” του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης με στόχο τη γενετική βελτίωση των αγελάδων ελευθέρως βοσκής κρεοπαραγωγής της ελληνικής κόκκινης φυλής. Όραμα του Συνεταιρισμού είναι η διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας που αποτελεί το πλέον σημαντικό εργαλείο για τη γενετική παραλακτικότητα το οποίο είναι βασική προϋπόθεση για την επιβίωση των ζώων της ελληνικής κόκκινης φυλής. Τα ζώα της ελληνικής κόκκινης φυλής είναι γενικά ανθεκτικά και άριστα προσαρμοσμένα στο γεωγραφικό ανάγλυφο της περιοχής ενώ βόσκουν ελεύθερα, για 8 μήνες το χρόνο, στα βοσκοτόπια της Δυτικής Μακεδονίας βοηθώντας τα στη μακροζωία. Η διατροφή των ζώων έχει μεγάλη σημασία καθώς γίνεται παραδοσιακά και στηρίζεται στο φυσικό περιβάλλον, τον ήλιο και την ελευθερία των ζώων για να εξασφαλιστεί ένα άριστο προϊόν για τον καταναλωτή.

Με την ένταξη του έργου στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης ο Συνεταιρισμός προσέλαβε μία Ζωοτέχνη για τη συλλογή και τήρηση γενεαλογικών στοιχείων και την εγγραφή όλων των ζώων κρεοπαραγωγής ελληνικής κόκκινης φυλής στο γενεαλογικό βιβλίο. Τα νεογέννητα ζώα που γεννήθηκαν από το Σεπτέμβριο του έτους 2017, στις εκτροφές που συμμετέχουν στο έργο αυτό, καταγράφονται πλέον ως καθαρόαιμα στο γενεαλογικό βιβλίο. Στα καθήκοντα του ζωοτέχνη περιλαμβάνονται επίσης η επιλογή και αναπαραγωγή των πλέον παραγωγικών ζώων, τα οποία θα εξασφαλίσουν το καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα στους εκτροφείς. Τον Ιανουάριο του έτους 2018 ο Συνεταιρισμός προσέλαβε και μία ελεγκτή για τον ποσοτικό έλεγχο των ζώων και συγκεκριμένα για σωματομετρικές εργασίες. Στα καθήκοντα της ελεγκτού περιλαμβάνονται και η καταχώρηση των μετρικών δεδομένων σε μία βάση αναγνωρισμένη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τον Απρίλιο του έτους 2018 προσελήφθη επίσης ένας τεχνικός σύμβουλος εφαρμογών για τη δημοσιότητα της δράσης και τη διάχυση των αποτελεσμάτων (διοργάνωση ημερίδων, συμμετοχή σε εκθέσεις, ενημερωτικές

συναντήσεις με κτηνοτρόφους κ.λ.π.). Έτσι, εντός του έτους 2018 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις: α) ενημέρωση των εκτροφών για τις υποχρεώσεις τους απέναντι στο έργο και β) δύο τοπικές ημερίδες (Ιούλιος και Δεκέμβριος) στις οποίες διανεμήθηκαν φυλλάδια, αφίσες, προσκλήσεις και ηλεκτρονικό υλικό. Για τις ανάγκες των παραπάνω δράσεων αγοράστηκαν ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής, λογισμικό για την καταχώρηση των μετρήσεων και 15 ζυγαριές για τα νεογέννητα μοσχάρια. Από το Δεκέμβριου του έτους 2018 λειτουργεί και η επίσημη ιστοσελίδα της ελληνικής κόκκινης φυλής Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής (www.gred-cow.gr) αξιοποιώντας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στο πλαίσιο των δράσεων για τη δημοσιότητα της δράσης το 2018 ο Συνεταιρισμός συμμετείχε στο 15ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας στη Θεσσαλονίκη με παρουσίαση καθώς και γευστική δοκιμή τους μοσχάρια. Επίσης το 2019, ο Συνεταιρισμός συμμετείχε ενεργά στο Περίπτερο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κατά τη διάρκεια της έκθεσης Zootechnia με παρουσίαση για το έργο του. Επίσης οι επισκέπτες του Περιπτέρου είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν μοσχάρι ελληνικής κόκκινης φυλής με συνταγές που τις εκτέλεσε αξιόλογος chef της χώρας.

Η καθαρότητα της φυλής (πιστοποιητικό καθαροαιμίας) και η ορθότερη εφαρμογή του προγράμματος και των δραστηριοτήτων αποτελούν τις κύριες στρατηγικές φιλοσοφίες του Συνεταιρισμού έτσι ώστε ο κάθε εκτροφέας να διαχειρίζεται την μονάδα του με τα καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα. Μέσω του έργου και με την κατάλληλη επιστημονική καθοδήγηση ο κάθε εκτροφέας θα είναι σε θέση να επιλέγει ως γεννήτορες θηλυκά ζώα με καλό μυϊκό ιστό και γερό σκελετό ώστε να ανταπεξέρχονται στο ιδιαίτερο ανάγλυφο των βοσκοτόπων. Επιπλέον ζητούμενο είναι και η καλή αναπαραγωγή (τουλάχιστον μία κυοφορία ετησίως) καθώς διαπιστώθηκε ότι περίπου το ένα τρίτο των ζώων που εντάχθηκαν στο έργο δεν κυοφορούν κάθε χρόνο. Αυτό αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τους εκτροφείς και πρέπει να αντιμετωπιστεί. Αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον χρησιμοποιούνται ως επιβήτορες αρσενικά ζώα της ελληνικής κόκκινης φυλής και σταμάτησαν οι αγορές από το εξωτερικό.

Αποτελέσματα

- Τα ζώα γενεαλογίας που γεννήθηκαν στο πλαίσιο του έργου είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες και το έδαφος και είναι πιο ανθεκτικά σε τραυματισμούς και ασθένειες. Βόσκουν ελεύθερα σε εξωτερικούς χώρους για περισσότερο από οκτώ μήνες το χρόνο και δεν χρειάζονται πρόσθετη τροφή κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.
- Παρόλα αυτά, το κόστος παραγωγής τους ανά μονάδα/κιλό είναι περίπου το ίδιο σε ευρώ με το συμβατικό βοδινό κρέας επειδή η Ελληνική Κόκκινη αγελάδα παράγει μικρότερη ποσότητα κρέατος. Η ανώτερη ποιότητα και τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του, ωστόσο, του δίνουν συγκριτικό οικονομικό πλεονέκτημα.
- Το έργο ξεκίνησε με 27 κτηνοτρόφους και 1.700 ζώα. Τώρα υπάρχουν 85 κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν περίπου 5.200 πιστοποιημένα ζώα γενεαλογίας. Το έργο ήταν τόσο επιτυχημένο που παρατάθηκε μέχρι τον Οκτώβριο του 2023. Επί του παρόντος, άλλοι 10 κτηνοτρόφοι έχουν υποβάλει αίτηση συμμετοχής.
- Το έργο συνέβαλε θετικά στην τοπική οικονομία μέσω της παροχής 40 νέων θέσεων εργασίας για αγροτικούς εργάτες. Αυτό προστίθεται στους 85 συμμετέχοντες κτηνοτρόφους και τα 160 μέλη της οικογένειας που ήδη απασχολούν είτε άμεσα είτε έμμεσα στις φάρμες τους.

- Από τους 85 κτηνοτρόφους, οι 27 είναι νέοι αγρότες (κάτω των 40 ετών) και το 30% από τους 85 κτηνοτρόφους είναι γυναίκες ως επικεφαλής των γεωργικών τους εκμεταλλεύσεων.
- Το κόκκινο αγελαδινό κρέας Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής πωλείται σήμερα σε έξι τοπικά κρεοπωλεία.

Δικτύωση: Χάρη σε αυτό το έργο, ο Συνεταιρισμός αποτελεί μέρος ενός δικτύου περισσότερων από 30 ευρωπαϊκών οργανισμών (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, εταιρείες, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λπ.) από 20 ευρωπαϊκές περιοχές, με τους οποίους μοιράζονται πληροφορίες για την πρόοδο και τα αποτελέσματα της δουλειά τους. Χάρη σε αυτό το δίκτυο, ο Συνεταιρισμός έχει συμμετάσχει σε 20+ συναντήσεις σχετικά με νέες προτάσεις έργων μέσω των οποίων η μεθοδολογία και τα αποτελέσματά τους θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη άλλων νέων βιώσιμων μοντέλων ζωικής παραγωγής σε όλη την ΕΕ. Οι προτάσεις αυτές είναι υπό αξιολόγηση και τα αποτελέσματα αναμένονται σύντομα.

Μεταφορά του έργου ως καλή πρακτική:

Στο πλαίσιο του ERASMUS+ ο Συνεταιρισμός αποτελεί μέρος μιας κοινοπραξίας 13 εταίρων (που εκπροσωπεί επτά χώρες/περιοχές) πρότασης έργου με τίτλο «BOOST», που στοχεύει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στη γεωργία και την κτηνοτροφία χρησιμοποιώντας τεχνολογίες γεωργίας ακριβείας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE, αποτελούν μέρος μιας κοινοπραξίας 12 εταίρων (που αντιπροσωπεύουν τέσσερις χώρες/περιοχές) πρότασης έργου με τίτλο «CURE», που στοχεύει στη βελτίωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων του αγροτικού και κτηνοτροφικού τομέα.

Επιπλέον, κάθε δύο χρόνια, τα αποτελέσματα του προγράμματος Καστοριάς - Κρυσταλλοπηγή Red Cow μοιράζονται στο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας, στο οποίο συμμετέχουν περισσότεροι από 300 διεθνείς εκπρόσωποι από τα πανεπιστήμια που συμμετέχουν στο έργο.

Συνέργειες με άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Το έργο συμβάλλει στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας σχετικά με τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων και τη βιοποικιλότητα: Α. μέσω της προώθησης μιας τοπικής φυλής που απαιτεί λιγότερες ζωοτροφές και είναι καλύτερα προσαρμοσμένη στο περιβάλλον, και Β. μέσω της προώθησης εκτεταμένης βόσκησης ως φιλική προς το περιβάλλον πρακτική διαχείρισης της γης. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να σημαίνουν λιγότερες εισαγωγές ζωοτροφών και επιστροφή στην κατανάλωση τοπικού κρέατος, γεγονός που μειώνει τις εκπομπές CO₂.
- Το έργο συμβάλλει στη στρατηγική Farm to Fork παρέχοντας στους καταναλωτές υγιεινές, προσιτές και βιώσιμες πηγές τροφίμων. Βοηθά στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ενώ δημιουργεί δίκαιες οικονομικές αποδόσεις στην τροφική αλυσίδα. Για παράδειγμα, η Ελληνική Κόκκινη αγελάδα είναι πιο ανθεκτική σε τραυματισμούς και ασθένειες, ελαχιστοποιώντας έτσι τη χρήση αντιμικροβιακών και οδηγεί σε οικονομικά, περιβαλλοντικά και υγειονομικά οφέλη.
- Θετική συνεισφορά έχει επίσης στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2030, καθώς το έργο συμβάλλει στην αναστροφή της μείωσης της γενετικής ποικιλότητας διευκολύνοντας τη χρήση μιας παραδοσιακής φυλής.
- Το έργο ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του Μακροπρόθεσμου Οράματος για τις Αγροτικές Περιοχές, καθώς συμβάλλει στο να γίνουν οι αγροτικές περιοχές πιο ευημερούσες, βελτιώνοντας τις πτυχές της προστιθέμενης αξίας της γεωργίας και αυξάνοντας την απασχόληση.

- Εξυπηρετούνται διάφορες Προτεραιότητες και Τομείς Εστίασης της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης, όπως:
 - ✓ Διευκόλυνση της εισόδου επαρκώς καταρτισμένων γεωργών στον αγροτικό τομέα και ανανέωση γενεών – 27 κτηνοτρόφοι είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών.
 - ✓ Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας – το έργο συμβάλλει στην αναστροφή της γενετικής παρακμής της φυλής της κόκκινης αγελάδας.
 - ✓ Διαφοροποίηση και δημιουργία θέσεων εργασίας. – Το έργο είτε εξασφάλισε την εργασία είτε δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας για: 85 κτηνοτρόφους, 160 μέλη των οικογενειών τους και 40 εργαζόμενους.

Καινοτομία: Για να αυξήσουν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά τους, οι κτηνοτρόφοι συνήθιζαν να διασταυρώνουν ντόπια ζώα με άλλες ράτσες, τις περισσότερες φορές εισαγόμενες. Αυτό διέβρωσε τους γενετικούς πόρους της κόκκινης φυλής (Red Cow) και δημιούργησε ζώα που ήταν ευάλωτα σε ασθένειες και τραυματισμούς και που χρειάζονταν σημαντικούς όγκους ζωοτροφών και αντιμικροβιακών για να διατηρήσουν την παραγωγή. Αυτό το έργο αντιπροσώπευε μια αλλαγή παραδείγματος στις τοπικές γεωργικές πρακτικές, καθώς βελτίωσε την ποιότητα των προϊόντων, μείωσε το κόστος παραγωγής, δημιούργησε πρόσθετες θέσεις εργασίας και βελτίωσε τη βιοποικιλότητα με την αποκατάσταση της γενετικής δεξαμενής της φυλής Red Cow.

Νέοι και νέοι αγρότες: Το έργο δημιούργησε ευκαιρίες απασχόλησης για νέους (άνδρες και γυναίκες) καθώς επί του παρόντος 27 από τους 85 κτηνοτρόφους είναι κάτω των 40 ετών.

Γενικά στοιχεία

Τίτλος έργου	Διατήρηση της ελληνικής κόκκινης φυλής Καστοριάς-Κρυσταλλοπηγής μέσω της Δράσης 10.2.1 «Γενετικοί πόροι στην κτηνοτροφία»
Διάρκεια έργου	2017 -2020 (επέκταση μέχρι Οκτώβριος 2023)
Χώρα	Ελλάδα
Είδος δικαιούχου	Συνεταιρισμός
Μέτρο	10.2.1 Γενετικοί πόροι στην κτηνοτροφία
Προτεραιότητα	4α Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και τη δασοκομία

Προϋπολογισμός (ΕΥΡΩ)

Στοιχεία επικοινωνίας

Συνολικό κόστος	173.475,00	Δικαιούχος	Αγροτικός Συνεταιρισμός Δημητριακών & Κτηνοτροφικών προϊόντων Καστοριάς
Δημόσια δαπάνη	155.775,00	Εκπρόσωπος επικοινωνίας	Μόσχος Δημήτριος
Κοινοτική συμμετοχή	116.831,25	Τηλέφωνο	+302467087667 & +302467087668
Εθνική συμμετοχή	38.943,75	email	asokastorias997@gmail.com
Ιδιωτική συμμετοχή	17.700,00	Website	https://www.gred-cow.gr
Άλλοι πόροι	-	Άλλες πηγές, links	https://www.youtube.com/watch?v=EZOvKdwscY&feature=youtu.be

Μήνυμα από τον κτηνοτρόφο Βασίλη Μάτσια

Ονομάζομαι Βασίλης Μάτσιας, 38 ετών, κτηνοτρόφος ενταγμένος σε πρόγραμμα νέου αγρότη και συμμετέχω στο πρόγραμμα 10.2.1. Πριν την ένταξη μου ενημερώθηκα για τις υποχρεώσεις μου και τις δυνατότητες που μου δίνει το πρόγραμμα για την ορθή διαχείριση της παραγωγής μου. Επειδή είμαι σίγουρος για την αγελάδα ελληνικής κόκκινης φυλής και την ποιότητα του μοσχαρίσιου. Θέλω αυτό που καταναλώνω εγώ και η οικογένειά μου να το γεύεται και ο καταναλωτής. Εντάχθηκα συνειδητοποιημένα στο πρόγραμμα για τη διατήρηση και προστασία της φυλής. Εμπιστεύθηκα τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Δημητριακών και Κτηνοτροφικών προϊόντων Καστοριάς και πίστεψα στην άποψη εφαρμογή των 3 ενεργειών του έργου.

Νοέμβριος 2022

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΣ ΚΑΠ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ
ΣΕΚΥΡΙΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης